

Паризька декларація: Європа, в яку ми можемо вірити

ПАРИЗЬКА ДЕКЛАРАЦІЯ

7 ЛИСТОПАДА 2018

У травні 2017 року група консервативно налаштованих інтелектуалів зустрілася у Парижі. Їх об'єднало спільне занепокоєння нинішнім станом європейської політики, культури, суспільства і, насамперед, європейським мисленням та уявленнями.

Фото: Frans de Wit

1. Наш спільний дім

Європа належить нам, а ми належимо Європі. Ці терени – наш *дім*, іншого ми не маємо. Причини нашої любові до Європи перевищують здатність пояснити або виправдати таку вірність. Це питання спільних історій, уповань і любові. Це питання звичаїв, періодів радості та печалі. Це також питання наснажливого досвіду примирення й очікувань спільного майбутнього. Європейські пейзажі та події наділені для нас особливим значенням, незбагненим для інших. Наш дім – це місце, де все здається знайомим, де ми завжди віднайдемо себе, хоч би як далеко відійшли. Європа – це наша цивілізація, коштовна й незамінна.

2. Загроза хибної Європи

Європі з її багатством і величчю загрожує хибне уявлення про саму себе. Ця хибна Європа бачить у собі вивершення цивілізації, а насправді намагається заволодіти нашими домівками. Вона карикатурно прочитує нашу історію й викривлює минуле. Адепти хибної Європи – це добровільні сироти, які звеличують своє безріддя, ніби це шляхетне досягнення. Хибна Європа вважає себе провісницею універсальної спільноти, яка насправді не є ні спільнотою, ні універсальною.

3. Утопізм і тиранія хибної Європи

Прибічники хибної Європи зачаровані забобонами неминучого прогресу. Вони вірять, що Історія на їхньому боці, і ця віра робить їх пихатими та зневажливими, нездатними визнати недоліки постнаціонального й посткультурного світу, який вони прагнуть створити, ігноруючи істинні джерела людської гідності. Вони не помічають, ба більше, відкидають християнське коріння Європи, а водночас переймаються, як би не образити мусульман, що радісно мають перейняти їхній світський і мультикультурний світогляд. Застрагла в забобонах та незрячості, засліплена утопійними та претензійними уявленнями про майбутнє, хибна Європа викорінює будь-яке інакомислення, роблячи це, звісно, в ім'я свободи й толерантності.

4. Наш обов'язок – захистити справжню Європу

Ми заходимо у глухий кут. Ні авантюризм Росії, ні мусульманська імміграція не становлять найбільшої загрози для майбутнього Європи. Справжній Європі загрожують задушливі лещата, якими її стискає Європа хибна. Наші нації та спільна культура виснажуються ілюзіями й засліпленням щодо того, що таке Європа й чим вона має бути. Заради майбутнього ми зобов'язуємося протистояти цій загрозі. Ми захищатимемо, підтримуватимемо й відстоюватимемо справжню Європу, себто ту, якій усі насправді належимо.

Європа – це наша цивілізація, коштовна й незамінна.

5. Солідарність і громадянська лояльність спонукають до активної участі

Справжня Європа очікує та заохочує до активної участі у спільному проєкті політичного й культурного життя. Вірець європейськості – це не що інше, як ідеал солідарності, заснований на відповідності юридичному корпусу, норми якого застосовні до всіх, але обмежені у вимогах. Ця відповідність не завжди мала форму представницької демократії. А проте наші традиції громадянської лояльності віддзеркалюють фундаментальну згоду з культурними підвалинами, нехай якої форми ті набувають. У минулому європейці боролися, щоб зробити політичні системи відкритішими для громадянської ініціативи, і ми справедливо цим пишаємося. І хоча ці люди застосовували різні засоби, іноді вдаючись до відвертого бунту, вони виразно засвідчили, що традиції народів цього континенту, попри властиві їм несправедливості й хиби, – це *наші* традиції. Відданість реформам робить Європу простором, де шукають якнайбільшої справедливості. Наш дух прогресу сягає корінням у любов і вірність домівці.

6. Ми не пасивні піддані

Європейський дух єдності спонукає нас до взаємодовіри в публічному просторі, навіть якщо ми не знаємо одне одного. Громадські парки, площі й широкі бульвари міст віддзеркалюють

європейський політичний дух: ми маємо спільне життя та спільну *res publica*. Ми ґрунтуємося на принципах обов'язку й відповідальності за майбутнє наших спільнот. Ми не пасивні піддані, підпорядковані деспотичній владі, чи світській, чи релігійній, й аж ніяк не мусимо коритися невблаганним силам Історії. Бути європейцем означає мати політичну й історичну владу. Свою спільну долю творимо саме ми.

7. Національна держава як прикмета європейськості

Справжня Європа – це спільнота народів. У нас є власні мови, традиції й кордони. Утім, ми завжди визнавали спорідненість одних народів із іншими, хоч би ті мали розбіжності, ба більше, перебували у стані війни. Така єдність-у-різноманітності здається нам природною. Це визначальна й коштовна спорідненість, бо вона не виникає сама собою. Найпоширенішою політичною формою єдності-в-різноманітності стала імперія, яку європейські королі-воїни намагалися відтворити після падіння Риму. Ідея імперії тривалий час не втрачала привабливості, однак модель національної держави врешті-решт переважила, адже саме вона пов'язує народ із його суверенітетом. Відтоді національна держава стала прикметою європейської цивілізації.

8. Ми не підтримуємо нав'язаної чи примусової єдності

Національна спільнота завжди пишається собою, а тому прагне вихвалитися досягненнями в усіх царинах: чи то конкуруючи з іншими народами, чи то на полі бою. Суперництво народів, хоч іноді й завдавало кривавих ран Європі, так і не підірвало нашої культурної єдності – можемо навіть ствердити протилежне. Спільна європейська ідентичність посилювалися, коли відокремлено поставали європейські держави. З жахливої різанини двох світових воєн ХХ століття ми вийшли з іще більшою рішучістю шанувати спільну спадщину. Це і є свідчення глибоко космополітичної цивілізації: ми не прагнемо примусової й нав'язаної єдності імперії. Навпаки, європейський космополітизм визнає, що любов до батьківщини та громадянська вірність їй формують ширший світогляд.

Хибна Європа вважає себе провісницею універсальної спільноти, яка насправді не є ні спільнотою, ні

універсальною.

9. Християнство сприяло культурній єдності

Справжню Європу сформувало християнство. Універсальна духовна імперія Церкви забезпечила Європі культурну єдність – без допомоги політичної влади. Завдяки цьому в межах спільної європейської культури поширилися громадянські чесноти. Автономність так званого громадянського суспільства стала характерною рисою європейського життя. Важливо, що християнське Євангеліє не насаджує системи законів божественного походження, тож ми маємо змогу проголошувати й шанувати світські закони тих чи інших народів без загрози європейській єдності. Невипадково занепад християнства в Європі збігся з новими спробами встановлення політичної єдності – імперії грошей і норм, що спирається на настрої псевдорелігійного універсалізму, які зараз конструює Європейський Союз.

10. Християнське коріння живить Європу

Справжня Європа визнає однакову гідність кожної людини, незалежно від її статі, соціального статусу чи раси. Цей принцип також має християнське коріння. Наші чесноти, безперечно, пов'язані з християнською спадщиною: справедливість, співчуття, милосердя, примирення, боротьба за збереження миру, благодійність. Християнство революційно змінило стосунки між чоловіком і жінкою, піднісши любов і взаємну вірність до небачених раніше висот. Шлюб дозволяє чоловікові та дружині разом переображуватись у сопричасті. Усі люди – однаково особистості: це християнська ідея, яку привласнило Просвітництво.

11. Класичне коріння спонукає прагнути досконалості

Справжня Європа надихається класичною традицією. Ми впізнаємо себе в літературі античної Греції й Риму. Як європейці, ми боремося за велич класичних чеснот. Часом це прагнення досконалості призводило до жорстоких змагань за першість, та в інших випадках надихало європейських чоловіків і жінок на створення мистецьких шедеврів виняткової краси та на

прориви в науці й техніці. Суворі чесноти стриманих римлян і гордість громадянської участі й філософського запитування греків не канули в Лету в справжній Європі. Їхня спадщина – це й наше надбання.

12. Європа – це спільний проект

Справжня Європа ніколи не була досконалою. Адепти хибної Європи не так уже й помиляються, прагнучи прогресу й реформ, адже між 1945 і 1989 роками було зроблено чимало з того, що потрібно плекати й шанувати. Наше спільне життя – це тривалий проект, а не закостеніла спадщина. Ба більше, майбутнє Європи ґрунтується на відновленій вірності найкращим традиціям, а не на оманливому універсалізмі, який вимагає забуття й ненависті до себе самих. Європа почалася не з епохи Просвітництва. Наша люба батьківщина не завершиться разом із Європейським Союзом. Справжня Європа є й завжди буде спільнотою народів, де кожен ревно пильнує свою унікальність. Утім, нас об'єднує духовна спадщина, яку ми обговорюємо, розвиваємо, поділяємо і любимо.

Наші чесноти, безперечно, пов'язані з християнською спадщиною.

13. Ми втрачаємо дім

Справжня Європа в небезпеці. Гідність верховенства народу, опір імперії, космополітизм, здатний до громадянської любові, християнська концепція людського й гідного життя, живий зв'язок із класичною спадщиною – усе це стрімко висковзує з наших рук. Поки прихильники хибної Європи створюють лжехристиянство універсальних прав людини, ми втрачаємо свій дім.

14. Панування оманливої свободи

Хибна Європа хизується рішучою боротьбою за людську свободу. Однак ця свобода вельми часткова. Вона сприймає себе як звільнення від усіх обмежень: сексуальна свобода, свобода самовираження, свобода «бути самим собою». Покоління 1968 року вважає ці свободи коштовними перемогами над усемогутнім і деспотичним культурним режимом, почуваячись визволителями, чиї пороки світові належить вітати зі вдячністю – як благородні моральні подвиги.

15. Поширюються індивідуалізм, відчуженість і ледарство

Утім, для молодшого покоління європейців реальність уже не така приваблива. Лібертинський гедонізм викликає нудьгу й відчуття марноти. Інститут шлюбу послаблено. У вихорі сексуальної свободи глибинні поруки молодих людей до укладання подружжів і створення сімей часто не знаходять виповнення. Свобода, яка відкидає найпотаємніші жадання серця, стає прокляттям. Наше суспільство занурюється в індивідуалізм, відчуженість і ледарство. Замість бути вільними, ми прирікаємо себе на порожнє підпорядкування споживацтву й медійній культурі. Наш обов'язок – сказати правду: покоління 1968 зруйнувало, але нічого не вибудувало. Воно створило порожнечу, яку сьогодні заповнюють соціальні мережі, дешевий туризм і порнографія.

16. Нас контролюють і нами керують

Поки ми вихваляємо безпрецедентні свободи, контроль за життям європейців стає дедалі всеохопніший. Правила, які зазвичай творять безликі технократи на побігеньках у можновладців, регулюють наші професійні стосунки, ділові постанови, освітню кваліфікацію, засоби масової інформації й медіарозваги. Нині Європа силкується обмежити свободу слова, суто європейську особливість, що є втіленням свободи совісті. Причому тут ідеться не про контроль обценної лексики чи викликів громадській добропорядності. Навпаки, Європа відверто намагається обмежити політичну свободу слова. Політичних лідерів, які озвучують неприємну правду про іслам або про імміграцію, притягають до суду. Політкоректність табує погляди, які піддають сумніву статус-кво. Насправді хибна Європа не сприяє культурі свободи.

Вона просуває продиктовану ринком культуру гомогенізації й політично нав'язаного конформізму.

Хибна Європа не сприяє культурі свободи. Вона просуває продиктовану ринком культуру гомогенізації й політично нав'язаного конформізму.

17. Мультикультуралізм не працює

Хибна Європа пишається безпрецедентною відданістю ідеї рівності. Вона проголошує, що бореться з усілякими формами дискримінації, пов'язаними з расовою, релігійною чи ідентичністю належністю, та прагне залучати жертв дискримінації у суспільство. У цій царині справді маємо прогрес, проте й вона зазнає утопійного відриву від реальності. Попереднє покоління прагнуло збудувати масштабний мультикультурний проект. Вимагати – чи навіть сприяти – асиміляції новоприбулих мусульман до наших звичаїв і традицій, уже не кажучи про релігію, здавалося неабиякою несправедливістю. Бути ревнителем рівноправності, казали нам, означає відкинути ідею першості своєї культури. Це парадокс: європейський мультикультурний проект, відкидаючи християнське коріння Європи, перебільшено й викривлено експлуатує християнський ідеал універсальної любові до ближнього. Цей проект вимагає від європейців зречення самих себе, яке межує зі святістю. Нас змушують визнати найзначнішим здобутком ХХІ століття колонізацію нашої батьківщини та зникнення нашої культури, цей колективний акт самопожертви заради прищестя такої собі глобальної спільноти миру й добробуту.

18. Шириться лицемірство

У такому мисленні багато лицемірства. Для більшості можновладців очевидна першість європейської культури, однак, аби не образити іммігрантів, вони відмовляються визнати це публічно. А що європейська культура перевершує інші, то, на їхню думку, асиміляція відбудеться швидко й природно. Немов іронічно пародіюючи давні імперіалістичні погляди,

європейські панівні класи чекають, що за законами чи то природи, чи то історії «вони» неодмінно стануть такі самісінькі, як і «ми» – і немислимо вважати, що можливе протилежне. Офіційно проголошений мультикультуралізм же використовують як терапевтичне знаряддя для подолання злочасної, проте «тимчасової» культурної напруги.

19. Зростає тиранія технократів

Є й похмуриший приклад лицемірства. Серед панівних еліт останніх десятиліть є чимало осіб, які вважають, що прискорена глобалізація сприяє їхнім інтересам. Вони прагнуть заснувати наднаціональні інституції, контролю над якими не заважатиме незручне верховенство народу. Стає дедалі очевидніше, що «демократичний дефіцит» у європейських установах – це не просто технічна проблема, яку можна розв'язати технічними ж засобами. Цей дефіцит радше пов'язаний з цілеспрямованою політикою, яку ревно відстоюють. Захищаючись аргументами ймовірної «економічної необхідності» чи безконтрольними нині вимогами міжнародного права, що виростили з прав людини, наднаціональні посадовці Європейського Союзу позбавляють Європу її політичного життя, даючи на всі питання технократичну відповідь: *«Альтернативи нема»*. Це м'яка, а проте реальна тиранія, з якою нам довелося зіткнутися.

20. Хибна Європа квола та безсила

Зарозумілість хибної Європи стає дедалі очевидніша – попри величезні зусилля, яких докладають її адепти, аби підтримати зручні ілюзії. Хибна Європа виявилася значно слабшою, ніж ми всі сподівалися. Популярні розваги та споживацтво нездатні підтримувати суспільне життя. Позбавлені вищих ідеалів і відзвичаєні мультикультурною ідеологією від висловлення патріотичної гордості, наші суспільства неспроможні зібрати силу волі, щоб захистити себе. Інклюзивна риторика й безлика економічна система, у якій панують великі міжнародні корпорації, теж не відновлюють суспільної довіри й соціальної згуртованості. Варто сказати відверто: європейські суспільства погано захищаються. Достатньо розплющити очі, щоб побачити негласне використання державної влади, соціальної інженерії та пропаганди в системі освіти. Не лише ісламістський терор виводить на наші вулиці озброєних солдат. Відтепер ми потребуємо силових підрозділів поліції, аби заспокоїти групи протестувальників чи й просто впоратися з п'яними натовпами футбольних фанатів. Фанатизм футбольних уболівальників – це відчайдушний знак глибинної людської потреби в солідарності, потреби, якої хибна Європа не задовольняє.

Необхідно протидіяти культурі кваліфікації, який поширився коштом мудрості, такту й пошуку культурного життя.

21. Встановилася культура самозречення

Європейські інтелектуальні класи, на жаль, належать до авангарду прибічників марнославства хибної Європи. Університети – це, безперечно, одне з найбільших звершень європейської цивілізації. Але якщо колись вони шукали, як передавати вікову мудрість кожному новому поколінню, то нині інтелектуали зазвичай пов'язують критичне мислення з простим відкиданням минулого. Основою європейської думки була сувора дисципліна інтелектуальної чесності й пошук об'єктивності. Проте цей благородний ідеал змінився протягом двох останніх поколінь. Аскетизм, колись спрямований на звільнення розуму від тиранії панівних опіній, перетворився на бездумний конформізм, який підбурює ворожість до всього, що ми називаємо своїм. Така позиція культурного відкидання дозволяє без зайвого ризику чи зусиль бути «критичними». Попереднє покоління відтворювало її в аудиторіях, доки вона не стала доктриною, догмою. Сповідати цей новий Символ віри означає культурно зростати й отримати доступ до кола «просвітлених» умів. Наші університети стали рушіями культурної руйнації.

22. Пихаті еліти хизуються чеснотами

Панівні класи розширюють права людини. Борються з кліматичними змінами. Створюють глобально інтегровану ринкову економіку й гармонізують фіскальну політику. Пильнують за прогресом у питанні гендерної рівності. Скільки ж вони роблять для нас! Кому цікаві механізми, якими вони послуговуються? Кому важливо, що європейські народи дедалі скептичніше ставляться до їхньої влади?

23. Альтернатива є

Зростання скептицизму цілковито виправдане. Нині в Європі панує безцільний матеріалізм, нездатний спонукати чоловіків і жінок до створення сімей. Культура відкидання позбавляє прийдешні покоління почуття ідентичності. У деяких країнах є регіони, де мусульмани живуть у неформальній автономії від місцевих законів – радше як колонізатори, ніж як побратими. Індивідуалізм ізолює нас одне від одного. Глобалізація змінює перспективи мільйонів людей. Коли ж щодо цих перспектив виникають сумніви, панівні класи запевняють, що роблять усе можливе, щоб адаптуватися до неминучого та пристосуватися до суворої необхідності. Немає інших можливостей, а чинити опір – ірраціонально! Тим, хто намагається опиратися такій фатальності, інкримінують злочинну ностальгію, їх анафемують як расистів чи фашистів. Тоді як дедалі виразнішими стають соціальне розшарування та брак довіри до інституцій, європейське політичне життя сповнюється обуренням і лютю й ніхто не знає, до чого це призведе. Ми не мусимо йти цим шляхом далі. Наш обов'язок – відкинути тиранію хибної Європи. Альтернатива є.

24. Необхідно відкинути ерзац-релігію

Працювати задля відродження означає ґрунтуватися на теологічному самопізнанні. Універсалізм та універсалістські претензії хибної Європи – це не що інше, як ерзац-релігії, що мають свій Символ віри й накладають власні анафемі. Це потужний опіум, який паралізує політичне тіло Європи. Ми мусимо наполягти, щоб релігійні прагнення належали суто релігійній сфері, а не політичній – і аж ніяк не царині бюрократичної адміністрації. Щоб повернути собі політичну й історичну суб'єктність, необхідно знову секуляризувати європейське публічне життя.

**Потрібно відродити європейську елітарну культуру,
вбачаючи еталон у піднесеному та прекрасному й
відкидаючи деградацію мистецтва до форми політичної
пропаганди.**

25. Ми мусимо відновити справжній лібералізм

Нам потрібно відмовитися від крутійської мови, яка уникає відповідальності та сприяє ідеологічним маніпуляціям. Дискурси різноманіття, інклюзивності й мультикультуралізму порожні. Зазвичай таку мову використовують, щоб видати провали за успіхи: зникнення соціальної солідарності – це «насправді» знак гостинності, толерантності й відкритості. По суті, це маркетинговий дискурс – мова, націлена більше на затемнення, ніж на прояснення реальності. Ми мусимо віднайти сталу повагу до реальності. Мова – це делікатний інструмент, який знецінюється, якщо використовувати його замість поліцейського кийка. Треба стати прибічниками мовної добропорядності. Пристрасть до викриттів – це знак занепаду сучасності. Не можна терпіти ні словесних залякувань, ні інших погроз – а надто смертельних. Варто захищати тих, хто говорить розважливо, навіть якщо ми вважаємо, що вони помиляються. Майбутнє Європи має бути ліберальне в найкращому сенсі слова, тож необхідно відстоювати ґрунтовні публічні дискусії, вільні від ризику насильства та примусу.

26. Нам потрібні відповідальні державні діячі

Зруйнувати прокляття хибної Європи разом із її псевдорелігійним утопійним хрестовим походом за мир без кордонів можна, якщо сприяти творенню нових політичних смислів і формації нового типу державних діячів. Гідний політичний лідер дбає про суспільне благо певного народу. Гідний глава держави вважає спільну європейську спадщину й наші виняткові національні традиції даром прекрасним, життєдайним, а водночас крихким. Він не відкине цієї спадщини й не зважиться втратити її в гонитві за утопійними мареннями. Такий політичний лідер шукає почесей від народу, а не схвалення «міжнародного співтовариства», яке насправді виконує роль іміджевого інструменту олігархії.

27. Необхідно відродити національну єдність і солідарність

Визнаючи винятковість європейських народів і їхні християнські риси, не потрібно збиватися на манівці хибних тез мультикультуралістів. Імміграція без асиміляції – це колонізація, і її варто відкинути. Ми очікуємо, що ті, хто мігрує на наші землі, інкорпорується в наші народи й долучається до наших звичаїв – і потрібно підтримувати такі очікування послідовною політикою.

Мова мультикультуралізму імпортована з Америки. Та велика імміграція до США припала на початок ХХ століття, на час помітного економічного зростання країни, де майже не йшлося про державу загального добробуту й панувало сильне почуття національної ідентичності, до якої мали адаптуватися прихоськи. Впустивши численних іммігрантів, Америка на два покоління практично замкнула свої двері. Європі варто скоріш учитися з американського досвіду, ніж утілювати сучасні американські ідеології. А досвід показує, що робота – це потужний рушій асиміляції, що щедра соціальна політика може їй зашкодити, а обачна політика часом призводить до зменшення імміграції, навіть радикального. Не можна дозволити мультикультурній ідеології спотворити наші політичні погляди на якнайкраще служіння спільному благу. А для цього необхідна передовсім національна спільнота, достатньо згуртована й солідарна, щоби вважати таке благо спільним!

28. Лише імперії мультикультурні

Після Другої світової війни Західна Європа культивувала заповзятливі демократії. Після розпаду Радянського Союзу народи Центральної Європи відновили життєздатність громадських інститутів. Ці надбання належать до найбільших коштовностей Європи. Утім, ми їх втратимо, якщо не розв'яжемо проблем імміграції й демографічних змін у наших країнах. Лише імперії мультикультурні. Європейський Союз перетвориться на імперію, якщо ми не зробимо солідарність і суспільну єдність критеріями для оцінки імміграційної політики та стратегій асиміляції.

Гідний політичний лідер шукає почесей від народу, а не схвалення «міжнародного співтовариства», яке насправді виконує роль іміджевого інструменту олігархії.

29. Здорові ієрархії сприяють суспільному добробуту

Багато хто помиляється, вважаючи, що Європа полемізує тільки про імміграцію. Насправді це лише один аспект загального соціального розладу. Потрібно визнати гідність особливих соціальних ролей. Батьки, вчителі й викладачі мусять формувати тих, за кого відповідають. Необхідно протидіяти культурі кваліфікації, який поширився коштом мудрості, такту й пошуку культурного життя. Відродження Європи неможливе, якщо не зречтисся звеличення егалітаризму та зведення мудрості до технічного знання. Ми схвалюємо політичні успіхи нашої епохи. Кожен чоловік і жінка повинні мати рівне право голосу, фундаментальні права мусять бути захищені. Утім, здорова демократія потребує соціальних і культурних ієрархій, які сприяють прагненню до досконалості й шанують тих, хто служить спільному благу. Варто відновити відчуття духовної величі та належно її вшановувати, щоб наша цивілізація змогла протистояти могутності багатства й вульгарним розвагам.

30. Ми мусимо відновити моральну культуру

Людська гідність – це щось більше, ніж право на спокій, а міжнародні принципи прав людини не вичерпують уявлень ні про справедливість, ні про благо. Європі треба досягти консенсусу щодо моральної культури, аби провадити свої народи до добродішного життя. Не можна дозволити хибній концепції свободи заважати обачному застосуванню закону, який запобігає переступам. Варто бути поблажливими до людської слабкості, однак Європа не зможе розквітнути, якщо не відродиться спільне прагнення до піднесеного життя й досконалості. Культура, що сіє людську гідність, базується на порядності й на обов'язках, які кожен виконує на своєму місці. Ми мусимо відновити взаємну повагу серед соціальних класів – рису суспільства, яке гідно оцінює внесок кожного члена.

31. Ринки мають орієнтуватися на суспільні цілі

Віддаючи належне позитивним аспектам ринкової економіки, потрібно протистояти ідеологіям, які намагаються поширити ринкову логіку на ціле суспільство. Не можна дозволити, щоб усе було на продаж. Ефективна робота ринків потребує правової держави, націленої на щось більше, ніж проста економічна ефективність. Ринки працюють добре, коли вони вкорінені у тривкі соціальні інститути, принципи організації яких не віддзеркалюють ринкової логіки. Економічне процвітання, хоч би яке корисне було, – це не найвище благо. Ринки мусять

орієнтуватися на суспільні цілі. Нині гігантські корпорації загрожують навіть політичному суверенітету. Народам необхідно співпрацювати, щоб контролювати пихатість і байдужість глобальних економічних сил. Ми підтримуємо обачне використання урядової влади задля досягнення неекономічних суспільних благ.

32. Потрібно реформувати освіту

Ми віримо, що історія й культура Європи варті збереження. Проте наші університети занадто часто зраджують культурну спадщину. Необхідно реформувати освітні програми так, щоб вони сприяли переданню молоді нашої спільної культури, а не навіювали культуру самозречення. Викладачі й вихователі на всіх рівнях мають обов'язок зберігати пам'ять. Їм варто пишатися своєю роллю моста між минулими та прийдешніми поколіннями. Потрібно відродити європейську елітарну культуру, вбачаючи еталон у піднесеному та прекрасному й відкидаючи деградацію мистецтва до форми політичної пропаганди. Для цього необхідне нове покоління меценатів. Корпорації й бюрократи виявилися бездарними покровителями мистецтв.

**Європа не зможе розквітнути, якщо не відродиться
спільне прагнення до піднесеного життя й досконалості.**

33. Першість шлюбу і сім'ї

Шлюб – це підмурок громадянського суспільства, основа гармонії між чоловіком і жінкою. Це інтимний зв'язок, спрямований на тривалий спільний побут і виховання дітей. Ми потверджуємо, що найбазовіші суспільні ролі для нас як людських істот – це ролі батька і матері. Шлюб і діти нерозривно пов'язані з усіма концепціями розвитку людської особи. Діти вимагають жертви від тих, хто їх привів у цей світ. Така жертва шляхетна, тож її необхідно шанувати. Ми підтримуємо обачну соціальну політику, яка заохочує та зміцнює шлюб, народження й виховання дітей. Суспільство, яке не вітає своїх дітей, не має майбутнього.

34. Варто дослідити популізм

У Європі сьогодні зростає тривога через посилення так званого популізму. Цей термін ніколи чітко не окреслюють, але вживають переважно як лайливий. Ми вагаємося щодо цього явища. Європі варто радше покладатися на власну мудрість, аніж наслідувати гасла й емоційні заклики до поділів. Проте ми вбачаємо в цьому феномені втілення здорового бунту проти тиранії хибної Європи, яка таврує будь-яку загрозу її монополії на моральну легітимність як «антидемократичну». Згаданий вище популізм слушно піддає сумніву диктатуру статус-кво й «центристський фанатизм». Це свідчення того, що – навіть попри нашу деградовану та збіднілу політичну культуру – історична суб'єктність європейських народів може відродитися.

35. Наше майбутнє – це майбутнє справжньої Європи

Ми відкидаємо як хибну думку, наче нема відповідальної альтернативи штучній і бездушній солідарності об'єданого ринку, наднаціональній бюрократії й порожнім розвагам. Хліба і видовищ замало. Відповідальна альтернатива – це справжня Європа.

36. Необхідно взяти на себе відповідальність

Сьогодні ми закликаємо усіх європейців приєднатися до нас, аби відкинути утопійні марення про мультикультурний світ без кордонів. Ми справді любимо свої батьківщини та прагнемо передати дітям усе шляхетне, що отримали у спадок. Як європейці, ми поділяємо спільну спадщину, яка вимагає мирного життя в Європі націй. Відновімо національний суверенітет, відродімо чесноту спільної політичної відповідальності – задля блага та задля майбутнього Європи.

Переклала з французької Галина Помилуйко

ПАРИЗЬКА ДЕКЛАРАЦІЯ

7 ЛИСТОПАДА 2018

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in
/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php on line **284**